

Кучма О. Ю.
студент;
Гук О. В.
канд. екон. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «НАЕК ЕНЕРГОАТОМ»

За умов стрімкого розвитку світової економіки, надзвичайно гостро постає питання забезпечення енергетичної незалежності країни. Важливу роль у розвитку сучасних підприємств посідає інвестиційна діяльність, що дає значний поштовх до розвитку. Згідно з законом України «Про інвестиційну діяльність», під інвестиціями розуміють усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності та інші види діяльності, в результаті чого отримується прибуток, та/або досягається соціальний і екологічний ефект. Якщо ж говорити про інвестиційну діяльність, це цілеспрямований дії, які сприяють реалізації інвестицій [1].

Основним завданням, яке стоїть перед сучасною енергетикою є протидія впливу їх суб'єктів на зовнішнє середовище, як наслідок кліматичним змінам. Головним двигуном для вирішення цього завдання виступає декарбонізація світової енергетичної сфери. Та попри ці умови, розвиток світової енергетики повинен забезпечувати задоволення глобального попиту на енергоресурси для потреб висхідних економік країн.

Ефективна діяльність паливно-енергетичного комплексу України забезпечить надійне підґрунтя для стабільної роботи всієї системи економіки. На сьогодні, ринок електроенергії України знаходяться на перехідному етапі від оптового покупця до «Нового ринку електроенергії», який розпочав свою роботу з 1 липня 2019 року. Головними виробниками електроенергії країни є ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом», яка у 2019 році виробила 83228,4 млн кВт*год електроенергії, що становить більше ніж половину від загального виробництва у Україні, а також компанія ДТЕК що згенерувала 29832,3 млн кВт*год [4].

Аналізуючи результати виробництва на ринку електричної енергії, стає зрозумілим, що ДП «НАЕК «Енергоатом» має значний вплив на енергетичну систему України. Компанія ДП «НАЕК «Енергоатом» є оператором чотирьох діючих атомних електростанцій, однієї ГЕС та однієї ГАЕС, загалом компанія містить 17 відокремлених підрозділів, один з яких знаходиться за межами України у Брюсселі. Чисельність співробітників у 2019 році становила 34736 осіб. Варто зазначити, що атомна енергія на сучасних ядерних енергоблоках, не дивлячись на аварії на АЕС «Фукусіма-1» та Чорнобильській АЕС розглядається на світовому рівні як екологічне джерело енергії поряд з відновлюваними джерелами [3]. Загальне надходження коштів до компанії у 2019 році за продану електроенергію становить 58646,2 млн грн, зокрема: за старої моделі ринку від ДП «Енергоринок» 28517 млн грн, із яких 87,3% за відпущену електроенергію протягом 2019 року, станом на 31 грудня 2019 року прострочена заборгованість ДП «Енергоринок» перед ДП «Енергоатом становила 11689 млн грн; після впровадження нової моделі ринку електричної енергії – 90129 млн грн. Обсяг капітальних інвестицій за 2019 рік становив 14922,2 млн грн, в порівнянні у 2018 році сума складала 11314 млн грн, а у 2017 році – 5999,4 млн грн. Серед вкладень протягом 2019 року 17% надійшло у нове будівництво, 72% у реконструкцію енергоблоків, 2% у фізичний захист, 9% було використано для інших капітальних інвестицій [4].

Задля результативної роботи компанією проводиться ефективна інвестиційна політика. Інвестиційна діяльність компанії забезпечується на основі реалізації коротко- та середньострокових програм, що розробляються фахівцями та затверджуються державними органами. До таких програм відносять: стратегічний план розвитку на п'ять років, середньострокову п'ятирічну інвестиційну програму компанії, щорічний фінансовий план, та щорічну інвестиційну програму. Джерелами фінансування інвестиційних програм є прибуток від реалізації електроенергії, амортизація та кредитні кошти. Важливо зазначити, що протягом 2018 року було затверджено 17 інвестиційних проектів на суму 103,8 млрд грн, з них 3 на рівні КМУ, 3 Міненерговугілля та 11 на рівні компанії.

Враховуючи специфіку галузі атомної енергетики, її розвиток є неможливим без міжнародної співпраці. Саме тому НАЕК «Енергоатом» постійно взаємодіє з міжнародними організаціями та фінансовими установами при реалізації інвестиційних проектів. До них відносять: Міжнародне агентство з атомної енергії; Європейський банк реконструкції та розвитку; Корпорація приватних зарубіжних інвестицій; Європейська Комісія; Європейська спільнота з атомної енергетики; Міжнародна група EUR. Міжнародна співпраця дозволяє компанії залучати необхідні інвестиції для реалізації власних та спільних проектів, а також впроваджувати світові стандарти безпеки та обмінюватись набутих досвідом і новими технологіями. Дана підтримка дозволила реалізувати для компанії такі

проекти: будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива (ЦСВЯП), навчально-тренувальний центр Корпус «Г» та комплекси з переробки відходів на ЗАЕС ТА РАЕС. У лютому 2018 р. ДП «НАЕК «Енергоатом» підписала угоду з американською урядовою корпорацією зарубіжних приватних інвестицій OPIC про страхування політичних ризиків на суму 250 млн дол. США, це дозволило американським інвестиціям бути залученими до реалізації проекту ЦСВЯП, а компанія отримала один з найкращих кредитних рейтингів у світі та вигідну ставку кредитування у 6,833% [3].

Для фінансування стратегічно необхідних для України проектів та для стабільної роботи компанії протягом 2019 року, компанією було залучено кредитних коштів на суму 23581 млн грн, також було погашено кредитів та викуплено облігацій на 17513,2 млн грн. Станом на кінець 2019 року заборгованість за кредитними договорами та облігаціями складає 26058 млн грн.

Інвестиційна програма 2019 року охоплює сім складових, планове фінансування програми становить 15967163,8 тис. грн, фактична сума інвестицій становить 12938603 тис. грн. Планова сума фінансування «Нового будівництва» 2735026,8 тис. грн, протягом року було профінансовано 3059686 тис. грн, що на 324659 тис. грн. більше запланованої суми, джерелами фінансування є амортизація та кредитні кошти. Для «Підвищення безпеки енергоблоків АЕС» планувались вкладення сумою 10837151,1 тис. грн, тоді як фактична сума була на 3065364 тис. грн меншою. «Продовження терміну експлуатації енергоблоків АЕС» було профінансовано в розмірі 1027534 тис. грн, що на 112774 тис. грн. більше від плану, джерелами фінансування виступають амортизація та прибуток. Крім того, складовими інвестиційної програми є «Придбання обладнання, що не потребує монтажу», «Нематеріальні активи», «Фіззахист» та «Технічний розвиток, реконструкція, модернізація основного та допоміжного обладнання, загальностанційних будівель і споруд, електротехнічного обладнання тощо». Основними проектами визначено: продовження будівництва та сертифікації технології щодо будівництва ЦСВЯП реакторів типу ВВЕР вітчизняних реакторів; будівництво Корпусу «А» навчально-тренувального центру ЗАЕС; проведення розрахунків оцінки впливу на довкілля будівництва енергоблоків № 3,4 ХАЕС; добудова гідроагрегату № 3 Ташлицької ГАЕС; будівництво комплексу переробки радіоактивних відходів на ВП ХАЕС; реконструкція системи технічного водопостачання блоків 1,2,3 на Ташлицькому водосховищі та бризгальних басейнах ЮУ АЕС; реконструкції градирень № 5,6 4 енергоблоку РАЕС; комплекс споруд для заповнення і підживлення Ташлицького водосховища ЮУ АЕС; енергетичний міст «Україна – Європейський Союз». Загалом за проектами кошторисною вартістю більше 120 млн. грн. у 2019 році профінансовано на суму 3931199 тис. грн., що становить 94% від усього обсягу фінансування нового будівництва, в 2018 році сума фінансування інвестиційних програм становила 11.95 млрд грн, а у 2017 році 6,95 млрд грн. [4].

Враховуючи значну вартість проектів в галузі енергетики, що спричинена як значними витратами на отримання ліцензій, важкою процедурою затвердження так і необхідністю дотримання усіх міжнародних норм, стандартів та забезпечення постійного високого контролю безпеки, дохід від реалізації електроенергії є недостатнім. Крім того негативним фактором виступає відкладання погашення боргу компанією ДП «Енергоринок», та той факт, що державна політика не націлена на розвиток атомної енергетики, а отже фінансування даної галузі є мінімальним. Однак, аналізуючи структуру генерації електричної енергії ми можемо сказати, що саме атомні електростанції наразі забезпечують безперебійну роботу національної електромережі. Враховуючи наявні обставини, безпечна діяльність компанії потребує активного залучення кредитних коштів іноземних партнерів. Ефективна співпраця з європейськими структурами, галузевими організаціями, фінансовими інституціями та приватними компаніями забезпечує для компанії надійну платформу для ефективної, безпечної діяльності та відповідності міжнародним нормам вітчизняних АЕС. Крім того, завдяки впровадженню проектів, що допомагають навчанню персоналу, забезпечується надзвичайно високий рівень кваліфікації українських фахівців галузі, що здатні відкривати нові технології та методи забезпечення роботи як ядерних установок так і допоміжних систем.

Підсумовуючи, варто зазначити, що інвестиційна діяльність компанії створює значні перспективи не лише для її стабільного розвитку, а й для добробуту населення країни та її стійкого розвитку. Крім того, компанія щорічно збільшує обсяги інвестицій та залучає нові джерела фінансування. Незмінним залишаються пріоритети інвестиційної діяльності, а саме підвищення рівня безпеки діючих АЕС, збільшення виробничих можливостей та зниження негативного впливу на екологію.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення 12 березня 2020).

2. Нефінансовий звіт 2018. Енергоатом. URL: <http://nfr2018.energoatom.kiev.ua/ua/Efektivni-investitsiyi.php> (дата звернення 11 березня 2020).

3. Офіційний сайт компанії ДП НАЕК «Енергоатом». URL: <http://www.energoatom.com.ua/ua/> (дата звернення 12 березня)

4. Звіт про управління ДП «НАЕК «Енергоатом». URL: https://www.slideshare.net/energoatom/2019-229381805?ref=http://www.energoatom.com.ua/ru/actvts-16/otcet_po_upravleniu-214